

فلسفه اسلامی

و

زیبایی شناسی

www.ketab.ir

تألیف:

هادی مؤمنی ، میثم ابراهیمی

سرشناسه: مومنی، هادی، ۱۳۵۸-

عنوان و نام پدیدآور: فلسفه اسلامی و زیبایی شناسی

مشخصات نشر: تهران: بیهق کتاب، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۲۲۴ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۴۱-۷۴-۳

وضعیت فهرست نویسی: فبا مختصر

یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.ntar.ir> قابل دسترسی است

شناسه افزوده: ابراهیمی، میثم، ۱۳۶۸-

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۷۶۸۹۲

انتشارات بیهق کتاب

ناشر: انتشارات بیهق کتاب

نام کتاب: فلسفه اسلامی و زیبایی شناسی

مؤلف: هادی مومنی، میثم ابراهیمی

چاپ: سیمرغ

صحافی: تلاش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۴۱-۷۴-۳

www.beyhaghpub.com

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۲۹۴، طبقه اول، واحد ۵

تلفن: ۶۶۴۹۹۹۲۸-۹، ۶۶۹۶۶۹۱۱-۱۲

فهرست درس فلسفه اسلامی:

مقدمه	۹
فصل اول. کلیات:	
بخش اول. معنا و مفهوم فلسفه و حکمت در اسلام:	۱۲
اشاره	۱۲
حکمت یا فلسفه؟	۱۲
تعاریف	۱۳
بخش دوم. پیشینه یونانی فلسفه اسلامی:	۱۵
اشاره	۱۵
افلاطون	۱۶
ارسطو	۲۱
بخش سوم. عناصر نوافلاطونی:	۲۶
ساختار اندیشه نوافلاطونی	۲۶
تأثیر نوافلاطون‌گرایی بر اندیشه اسلامی	۲۷
بخش چهارم. نهضت ترجمه و نقش زبان عربی:	۲۸
اشاره	۲۸
نقش ابن بطریق	۳۰
نقش مامون	۳۱
نقش حنین ابن اسحاق	۳۲
نقش قسطنطین لوقا	۳۴

نقش ابو بشر مَتی و یحیی بن عدی	۳۴
نقش ابن الخمار	۳۵
مترجمان دیگر	۳۵
بخش پنجم. ریشه‌های ایرانی و هندی:	۳۷
نقش عقاید باستان	۳۷
نقش مدرسه جندی‌شاپور و نخستین ایرانیان مترجم	۳۸
ریشه‌های هندی	۳۹
بخش ششم. مکاتب کلامی و پیشا فلسفی:	۴۰
معتزله	۴۰
اشاعره	۴۴
بخش هفتم. مکاتب فلسفی:	۴۶
مکتب مشاء	۴۶
مکتب اشراق	۵۱
مکتب صدرا (حکمت متعالیه)	۵۷
بخش هشتم. اصطلاحات فلسفی:	۶۲
ابداع	۶۲
اتحاد عاقل و معقول	۶۲
استنتاج	۶۳
استقراء	۶۳
اشتراک لفظی	۶۴
اشتراک معنوی	۶۴
اصالت وجودی و ماهیتی	۶۴
امکان اشرف	۶۴
انتزاع	۶۵
اولیات	۶۵
بخت و اتفاق	۶۶
برهان صدیقین	۶۷
بسیط الحقیقه	۶۸
بسیط و مرکب	۶۸
تجربه	۷۰
تجرد نفس	۷۰
تسلسل	۷۱
تجسم اعمال	۷۲
تدبیر منزل	۷۲
تشکیک	۷۳

تصوّر	۷۳
تعریف	۷۴
تعیّن	۷۴
ثابت و متغیر	۷۵
جبر و اختیار	۷۵
جزء لا یتجزّأ	۷۶
جسم	۷۷
جنس	۷۷
جوهر	۷۷
حافظه	۷۹
حدس / حدسیات	۸۰
حدوث و قدّم	۸۰
حس / حواس	۸۲
حس مشترک	۸۳
حرکت جوهری	۸۴
ذات	۸۵
مظنونات	۸۵
عَرَض	۸۶
علت‌های چهارگانه	۸۷
علت تامه و علت ناقصه	۸۸
قوه	۸۸
فعل	۸۸
کلی و جزئی	۸۹
کلی متواطی	۹۰
کلی مشکک	۹۰
کون و فساد	۹۰
ماده و صورت	۹۰
ماهیت	۹۱
محسوسات	۹۲
مخیلات	۹۳
موجود ثابت	۹۴
موجود متغیر	۹۴
نوع	۹۴
وهمیات	۹۵
یقینات	۹۶
بخش نهم، بررسی ۴ رویکرد به زیبایی‌شناسی در فلسفه اسلامی (آرای ابن حزم، ابن‌سینا، ابن رشد و ابن هیثم):	۹۷
مقدمه	۹۴

اخلاق، زیبایی و زشتی در اندیشه ابن حزم	۹۹
زیبایی متافیزیکی در تفکر نوافلاطونی ابن سینا	۱۰۱
شناخت زیبایی توأم بانظم از نظر ابن رشد	۱۰۳
زیبایی‌شناسی ابن هیثم و جامعیت و تازگی آن	۱۰۵
سؤالات و پاسخ‌های تشریحی فصل اول	۱۰۹
فصل دوم. آراء متفکران کلیدی:	۱۱۹
بخش اول: کندی	۱۲۰
بخش دوم: ذکریای رازی	۱۲۴
بخش سوم: فارابی	۱۲۹
بخش چهارم: جمعیت اخوان الصفا	۱۳۸
بخش پنجم: ابن سینا	۱۴۴
بخش ششم: ابن رشد	۱۶۶
بخش هفتم: سهروردی	۱۷۴
بخش هشتم: ملاصدرا	۱۸۴
بخش نهم: معرفی اجمالی دیگر اندیشمندان (غزالی، ابن باجه، ابن طفیل، خواجه نصیر، میرداماد، میرفندرسکی)	۱۹۵
سؤالات و پاسخ‌های تشریحی فصل دوم	۲۰۸
آزمون‌های خود سنجی نهایی	۲۱۵
پاسخ آزمون‌های خود سنجی	۲۱۸
منابع	۲۲۴

مقدمه:

کنکور هنر همیشه به یک چیز معروف بوده است، منابع نامشخص. در این بین وقتی به درس فلسفه و عرفان اسلامی می‌رسیم ماجرایی پیچیده‌تر می‌شود. برای دروسی مثل نقاشی ایرانی یا آخرین جنبش‌های هنری قرن بیستم یا حتی فلسفه‌ی هنر و اسطوره‌شناسی می‌توان منابعی را مشخص کرد و خواند. با نگاهی به آزمون‌های سال‌های گذشته می‌توان آشکارا ردی از کتاب‌هایی مثل «حقیقت و زیبایی»، «دانشنامه‌ی زیبایی‌شناسی»، «نقاشی ایرانی از دیرباز تا اکنون» و «آخرین جنبش‌های هنری قرن بیستم» پیدا کرد؛ اما به‌راستی برای درس فلسفه و عرفان اسلامی در کنکور فلسفه‌ی هنر کارشناسی ارشد و پژوهش هنر آزمون دکتری باید کدام کتاب یا کتاب‌ها را مطالعه کرد. از سال ۱۳۸۵، فلسفه و عرفان اسلامی با ضریب ۱ به‌عنوان یکی از مواد درسی کنکور کارشناسی ارشد هنر (پژوهش هنر، فلسفه هنر، هنر اسلامی و صنایع‌دستی) قرار گرفت، سؤالات این درس علی‌رغم ضریب پایین خود، همواره در قبولی نهایی داوطلبان تعیین‌کننده بوده است. از آنجاکه بیشتر داوطلبین این رشته به علت شناور بودن منابع طرح سؤال برای این درس همواره با مشکلاتی روبرو بودند، سعی شده که تا حد امکان مباحث اصلی که احتمال طرح سؤال از آن‌ها بیشتر است، در این مجموعه گنجانده شود.

در فصل اول که به‌طور معمول حدود ۲۵ تا ۴۵ درصد سؤالات عرفان اسلامی در آزمون سراسری را دربرمی‌گیرد، سعی شده که تا حد امکان بن‌مایه‌های کلیات عرفان اسلامی و مکاتب عمده آن معرفی شوند. در فصل دوم نیز آرای مهم‌ترین متفکران فلسفه اسلامی به‌صورت مجزا مورد بررسی قرار گرفته است. این فصل نیز حدود ۲۵ تا ۵۰ درصد سؤالات آزمون سراسری را شامل می‌شود.

خواننده محترم آگاه است که با توجه به گستردگی مباحث عرفان و تصوف و پیچیدگی ذاتی آن‌ها، حتی معرفی اجمالی یکی از رویکردهای عرفانی در یک کتاب هم دشوار است، چه برسد به معرفی اجمالی کل مباحث آن، لذا لازم است که برخی دیگر از مهم‌ترین منابع کلیدی نیز که در پایان کتاب معرفی شده‌اند، مورد مطالعه قرار می‌گیرند، هرچند سعی این کتاب بر این است که تا حد امکان داوطلب را از خواندن منابع حجیم و پراکنده بی‌نیاز سازد.

در این کتاب تا حد امکان سعی شده که مطالب به‌صورت روان و خلاصه بیان گردد، ولی باید به این نکته توجه داشت که این اسلوب برای توضیح برخی مباحث به دلیل مشکل بودن آن‌ها ممکن است کارا نباشد، لذا داوطلبان باید با تمرکز بیشتری در جهت تفهیم و نه صرف به خاطر سپردن مطالب تلاش کنند.

لازم به ذکر است که در پایان هر فصل سؤالات آزمون‌های سراسری سال‌های گذشته با پاسخ تشریحی ارائه شده‌اند. همچنین در پایان کتاب نیز سؤالات طرح‌شده توسط مؤلفان نیز در بخشی با عنوان آزمون خودسنجی گنجانده شده‌اند که تقریباً تمام مطالب کتاب را در برمی‌گیرند. در پایان، امید است که این مجموعه با تمام کمی و کاستی‌هایش برای داوطلبان کنکور کارشناسی ارشد و دکتری مفید و سودمند واقع گردد.